

ARTICLES CENTRALS

El poder de la gent

Marina Llansana

Vicepresidenta segona d'Òmnium Cultural

Aquell dia encara no ho sabíem però va ser el primer dia que la societat catalana va decidir dir prou, iniciant un procés polític que acabaria omplint les portades dels diaris de mig món. Era el 10 de juliol de 2010, el Tribunal Constitucional espanyol acabava de retallar l'Estatut d'Autonomia de Catalunya que havia estat referendat per les urnes, i una gran riuada de gent va sortir al carrer a manifestar-se amb el lema “Som una nació. Nosaltres decidim” per dir que cap tribunal pot estar per damunt de la voluntat d'un poble expressada a les urnes.

Després d'aquella manifestació multitudinària en van venir moltes d'altres i de més grosses, però sempre amb el mateix tarannà: una mobilització de caràcter pacífic protagonitzada per tres i quatre generacions de famílies senceres que sortien al carrer de manera festiva per reivindicar els seus drets democràtics. Més tard l'anomenàrem “la revolució dels somriures” precisament pel seu caràcter pacífic i festiu. Una revolució que va tenir el clímax en la convocatòria de referèndum el passat dia 1 d'octubre de 2017, quan els somriures van quedar congelats sota els cops de porra de milers d'agents de la policia espanyola decidida a impedir -sense èxit- que la gent votés.

Han estat set anys en què la societat civil catalana s'ha organitzat al voltant d'una entitat que ja existia -Òmnium Cultural, amb quasi 60 anys d'història- i d'una altra entitat nascuda arran del moviment sobiranista, l'Assemblea Nacional Catalana. No ens embrancàvem en una batalla nacionalista sinó pels drets civils, on cada vegada més persones d'ideologia i orígens diferents s'unien amb l'objectiu comú de reivindicar el dret de votar com a dret fonamental i altres drets cívics i democràtics. Les dues entitats que ens hem trobat encapçalant aquest moviment ciutadà hem tingut clar des de

sempre que el nostre moviment havia d'apostar per la desobediència civil activa i pacífica, i hem basat tota la nostra estratègia en el poder de la gent organitzada fent petits actes quotidians no violents: des de posar-se una samarreta i sortir al carrer un dia i hora determinats fins a retirar una quantitat simbòlica de diners dels caixers, sempre amb l'esperit de la revolució dels somriures. I així és com, des de l'any 2010, han tingut lloc a Catalunya les manifestacions més multitudinàries d'Europa en dècades i sense cap incident, cap vidre trencat, cap paper a terra. Cap excusa, doncs, perquè l'Estat reaccionés amb la virulència amb què ho ha fet contra un moviment de persones de pau. I avui, els líders d'aquest moviment són a la presó. Escruixidor i inacceptable.

“ La manera com ha treballat la societat civil organitzada a Catalunya ha despertat l'interès d'altres moviments ciutadans del món basats en la desobediència civil noviolenta ”

Per entendre la gènesi de l'organització d'aquest moviment ciutadà és imprescindible explicar la gran campanya conjunta anomenada “Ara és l'Hora” que vam impulsar des de les entitats per convocar la ciutadania a participar en la consulta no vinculant del 9 de novembre de 2014, una campanya que va ser la primera gran escola d'acció política des de la societat civil per aconseguir objectius polítics i cívics al marge dels partits.

“Ara és l'Hora” va comptar amb professionals de diversos sectors empresarials que van aportar el seu talent per crear de zero una manera de treballar, des del voluntariat però amb estàndards professionals, per fer una campanya que portés el màxim de gent possible a votar a la consulta ciutadana convocada pel govern català. Feta sempre des de la transparència -la memòria explicativa és encara a la Viquipèdia- la campanya es basava únicament en el poder de la gent, i per tant va tenir com a primer objectiu crear una gran base de dades que va permetre que el moviment no depengués de grans mecenes sinó de les petites aportacions econòmiques que van fer milers de persones i, el més important, que poguéssim comunicar directament amb les persones sense necessitat d'intermediaris supeditats als poders fàctics; la tecnologia ens va permetre

fer-ho. I sempre sabent que una bona xarxa territorial basada en el contacte directe entre les persones era el que faria generar confiança i fer créixer i avançar el moviment. Així vam ser capaços d'organitzar una gigaenquesta que va arribar a un milió de cases, una marató de centenars de milers de trucades fetes amb voluntaris, i desenes d'actes organitzats gràcies a les aportacions -en temps i diners- de més de 100.000 persones, sense rebre ni un cèntim de diner públic. La campanya va ser un èxit i va contribuir a fer que dos milions tres-centes mil persones votessin pacíficament i sense incidents aquell 9N malgrat l'oposició del govern espanyol.

“ El naixement d'entitats transversals com la Taula per la Democràcia i En Peu de Pau són una prova més de fins a quin punt la noviolència defineix el moviment sobiranista ”

Sense l'aprenentatge d'“Ara és l'Hora” segurament no hauria estat possible crear Crida per la Democràcia, una de les eines que tres anys després ens va permetre tornar a activar la gran xarxa de persones anònimes disposades a donar suport a la convocatòria del referèndum vinculant convocat pel govern català el dia 1 d'octubre de 2017. Molt basada en les noves eines com el servei de missatgeria Whatsapp, Crida per la Democràcia va tornar a assolir grans fites: mobilitzacions multitudinàries i també captacions de diners basades en microdonatius que van permetre no només pagar les diferents accions de la campanya, sinó també omplir una Caixa de Solidaritat per tal d'assumir les despeses judicials i fiances de totes les persones perseguides per la justícia espanyola arran de la convocatòria del referèndum.

La manera com ha treballat la societat civil organitzada a Catalunya ha despertat l'interès d'altres moviments ciutadans del món basats en la desobediència civil noviolenta, i experts d'arreu s'han volgut documentar sobre el cas català per la seva exemplaritat; activistes pels drets humans i premis Nobels de la Pau com Rigoberta Menchú, Ahmed Galai, Desmond Tutu, Adolfo Pérez Esquivel o Jody Williams s'han sumat al moviment “Let Catalans Vote” per donar suport a la reivindicació de la societat

catalana, al costat d'altres activistes per la pau d'arreu del món com la cofundadora i presidenta de Madres de Plaza de Mayo Mirta Baravalle o intel·lectuals com Noam Chomsky o Zygmunt Bauman.

“ Tradicionalment, el catalanisme ha estat europeista: obert, tolerant, pacífic, democràtic, integrador; uns fonaments que a l'Europa d'avui s'han aprimat tant que costa de reconèixer-los ”

Tot i que el moviment català ha estat impecable en les formes i en el fons, el què ha passat ens porta a pensar que, segurament, per l'Estat hauria estat més fàcil que hi hagués violència a Catalunya. Això hauria justificat la seva repressió, els atacs contra les institucions, contra els seus dirigents i contra els seus ciutadans mobilitzats. Però no ha estat així. És més, com més forta ha estat la repressió, més forta ha estat la determinació del moviment català per expressar-se pacíficament, sense caure en provocacions, amb coratge però més cívics i pacífics que mai. El naixement d'entitats transversals com la Taula per la Democràcia (amb gran representació de la societat civil organitzada del país, des de sindicats a escoltes i el món cultural) i En Pau de Pau són una prova més de fins a quin punt la noviolència defineix el moviment. Un moviment, per cert, que es va mobilitzar el mateix 2017 a favor de l'acollida de refugiats a Catalunya en una manifestació multitudinària que, sota el lema “Volem acollir” va aplegar milers de persones el mes de febrer. I és que, tradicionalment, el catalanisme ha estat europeista en el sentit fundacional de l'expressió “europeista”: obert, tolerant, pacífic, democràtic, integrador. Uns fonaments que a l'Europa d'avui s'han aprimat tant que costa de reconèixer-los.

La passada tardor, des d'Òmnium vam editar un vídeo titulat “Help Catalonia. Save Europe”, que va aconseguir en temps rècord més de dos milions de visites. Hi explicàvem que només podrà perviure la idea d'Europa si es preserven els valors de la llibertat, la democràcia i els drets humans, tant en qüestió avui a l'Estat espanyol. Catalunya ofereix avui a Europa la possibilitat de reconnectar amb els seus orígens.

Som pacifistes, defensors dels drets socials, orgullosos d'haver aconseguit la cohesió social en una Catalunya ideològicament, religiosament i socialment diversa. Europa ha de deixar de mirar a una altra banda, no només per ajudar als catalans sinó per ajudar-se a ella mateixa a mantenir els valors de pau, diàleg i democràcia que la va fer néixer. El que passi al cor d'Europa és cosa d'Europa, perquè tindrà conseqüències per tots els seus conciutadans.

Fotografia : Cassolada: Francis Bourgoïn

© Generalitat de Catalunya